

-Domnule profesor, de câteva decenii vă admir din umbră, mai cu seamă de când aflasem că sunteți doctor în filologie. Cred că erați primul din Sighetu Marmăției. Apoi v-am văzut la diverse manifestări cultural-științifice-istorice-religioase, manifestări la care și în prezent le onorați. Cum v-ați prezenta astăzi, cititorilor noștri, care nici nu intuiesc dramele prin care ați trecut de-a lungul vieții?

-Am apărut în lume în dimineața geroasă din 17 martie 1932, în comuna Bârsana. Părinții mei, Grigore și Ioana au fost țărani. Sunt prof. dr. Nuțu Roșca. Am trecut prin viață ca prin piatră. Am avut o copilărie amărâtă datorită bunicului după mamă, care a fost un om rău și bunicii vitrege. Primele patru clase le-am făcut la școala din comuna natală, în anii 1939-1943, dar ca și Nicolae Moromete, mai mult pe dealurile Bârsanei decât la școală. N-am putut continua școala pentru că tata era dus în război. Eram hotărât să rămân țăran. Am reluat școala abia după 14 ani, cu clasa a cincia, când aveam 25 de ani. Acești 14 ani de întrerupere, din punct de vedere intelectual, au fost pierduți din viața mea, iar pe parcursul vieții am avut și alte pierderi de timp prețios, de aceea opera mea nu este mai bogată.

În anii 1952-1953 am făcut armata la muncă. Eram considerat că am origine socială „nesănătoasă”. Am muncit uneori alături de deținuți politici, la mină la Ilba, la mină la Cavnic, pe șantieri de construcții la Baia Mare, la București, la Breaza, la fabrici de ciment ; la Fabrica de ciment Titanu de la București, la Fabrica de ciment de la Azuga, la încărcări și descărcări de vagoane de la gara Băicoi. Lucram și noaptea. În timpul armatei, în noaptea de 22 spre 23 februarie 1953, mi s-a întâmplat un accident foarte grav, în gara Azuga, Cu mine era și Mitu

Marin. Acolo am fost loviți de botul locomotivei unui accelerat. Acest accident mi-a marcat și mi-a schimbat viața. Rezultatul accidentului: capul spart, coastele rupte, femurele de la ambele picioare rupte în mai multe fragmente, coloana vertebrală luxată. Era ger de minus 30 de grade. Accidentul s-a întâmplat la miezul nopții, la ora 12. Noi am rămas acolo jos în zăpadă până dimineață la ora 7, când au dat peste noi muncitorii de la Fabrica de sticlă. Mitu Marin a fost dus primul la Spitalul Azuga cu o salvare, dar era mort. Pe mine m-au dus mai târziu cu un camion. Eram înghețat. Nu vedeam. Nu puteam să vorbesc. Nu puteam să mișc nici un deget. Doctorul de gardă n-a putut să identifice viață în mine și a zis să fiu dus la morgă. Doi oameni au luat targa pe care mă aflam și se duceau cu mine pe coridor spre morgă. Eu însă auzeam. Știam ce se petrece în jurul meu, dar nu puteam să dau nici un semn de viață. Mă gândeam: iată că eu nu sunt mort, dar sunt dus la morgă. Dar am făcut următorul raționament: Dacă un medic a spus că sunt mort, poate că eu sunt mort, dar încă n-am tocmai terminat de murit. În clipa aceea am auzit o voce feminină spunând: Stați, veniți înapoi cu el, că a sosit domnul director și vrea să-l vadă. Brancardierii au întors și m-au dus în sala de pansamente. Acolo, directorul a spus: Cu acesta facem o încercare să-l readucem la viață. Îl încălzim. Peste trei zile am început să văd foarte slab și să mișc degetele de la mâna dreaptă. Mi s-au făcut operațiile necesare, care au durat foarte mult. Am stat în spital în ghips 184 de zile. Am avut momente de crize, de dureri puternice și de pierdere totală a speranței că mă voi face bine. Și atunci mă gândeam că Mitu Marin este fericit că a murit, că pe el nu-l mai doare nimic, iar eu am rămas de chin. Nu credeam în vindecare. Mă îngrozea viitorul cu viață de infirm. Durerile erau cumplite. Mă chinuia gândul sinuciderii, dar nu aveam posibilitatea să o fac. L-am implorat pe director să-mi dea o injecție letală. El însă mi-a dat lecții de viață și de voință de a trăi. Clipa gândurilor sinistre a trecut. Mi-am formulat alte gânduri: Dumnezeu mi-a dat viața și numai El are dreptul să mi-o ia. Dar ce mă fac cu durerile? Acestea îmi topesc creierul. Sunt insuportabile. Mă voi ruga lui Dumnezeu să-mi mărească puterea răbdării, Cu răbdarea se trece marea. Cât de mare este marea? Dumnezeu i-a pus limită undeva. Și acolo se va termina cum va hotărî Dumnezeu: cu moartea din cauza durerilor sau cu vindecarea. Vindecarea? Ce grad va avea? Ce voi putea face în viață cu ea? Doamne dă-mi putere de răbdare! După ce am ieșit din spital, au durat încă patru ani de imobilizare la pat. La plecarea din spital, doctorul mi-a recomandat să merg să mă internez la Spitalul Floreasca de la București, unde să urmez un tratament de mecanoterapie pentru desfacerea anchilozelor și să mă hrănesc bine pentru redobândirea puterilor. Am venit acasă cu un însoțitor, Jan Pribeagu, sperând că voi urma sfaturile doctorului. Acasă am găsit un dezastru. Colectorii ne-au confiscat tot ce am avut. Nu mai erau nici bani, nici alimente. Urmarea sfaturilor medicului era exclusă. Tratamentul de mecanoterapie l-am făcut singur, prin forțarea încheieturilor. Nu mai puteam rămâne țaran. Eram foarte slăbit, inapt de muncă fizică grea, care se cere țăranului. Trebuia să găsesc o strungă de ieșit în viață. Aceasta era școala. Mă gândeam să-mi fac ceva meserie, ceva calificare, prin care să-mi pot câștiga existența. Am ținut un consiliu de familie, în care mi-am spus hotărârea mea privitoare la școală. Toți au fost împotriva. Frații îi cereau tatii să nu mă lase, că de voi merge la școală îmi vor trebui bani și nu-mi va putea da, că nu are de unde să plătească impozitele și cotele, pentru care este amenințat cu temnița și cu Canalul. Mama plângea. Tata a dat verdictul: Nu vorbi de școală. Dacă n-ai învățat când ai fost mic, acum nu se poate. Omul mare nu poate învăța, că nu-i stă capul la carte. Replica mea: Tată, unde îmi voi pune capul acolo va sta! Măi târziu m-au înțeles și m-au ajutat. Profesorul Ion Cleja de la București mi-a dat cărțile de gimnaziu și mi-a spus: Învăță! Am urmat gimnaziul și liceul, în anii 1957-1962, la Liceul „Dragoș Vodă” din Sighetu Marmăției, făcând și câte două clase într-un an. Gimnaziul l-am urmat la fără frecvență, iar

liceul la seral. Când eram în clasa a XI-a, am fost exmatriculat pentru că tata nu era înscris în colectiv. Greu am fost reprimat. În 1962 am obținut diploma de Bacalaureat și am intrat ca profesor suplinitor la Școala din Bârsana. În 1963 am intrat la Facultatea de Filologie din Cluj, la curs de zi, pe care am absolvit-o, cu diplomă de licență, în 1968. În 1966 m-am căsătorit cu Elena Radu, care era învățătoare în comuna mea. În 1967 s-a născut fiul nostru, Ovidiu Roșca, în prezent profesor de informatică la Colegiul Național „Dragoș Vodă” din Sighetu Marmăției.

-Deși erați pasionat de literatură, cum ați devenit preocupat și de istoria „obsedantului deceniu”?

În 1968 eram în anul V de facultate. Atunci m-am întâlnit cu Ilie Lazăr, fost deținut politic la închisoarea din Sighet. L-am vizitat de mai multe ori. Mi-a spus multe despre regimul de detenție și m-a pus în legătură și cu alți foști mari demnitari ai țării, care au supraviețuit detenției de la Sighet. Unele din mărturiile acestor oameni le-am reținut pentru cartea „Închisoarea elitei românești”. Am fost descoperit că țin legături cu astfel de oameni și am fost chemat la Securitate, unde mi s-au adus acuze enorme și amenințări înfiorătoare, printre care și exmatricularea din Facultate. În 1968 am terminat facultatea cu diplomă de licență în filologie. Dar din motivele legăturilor cu foștii deținuți politici, nu mi s-a dat drept de titularizare, nici de definitivare în învățământ. Trebuia să mi se aprobe prezentarea la definitivat încă în 1970, dar nu mi s-a aprobat nici în 1977, când aveam toate examenele luate la doctorat și toate comunicările susținute. De aceea m-am înscris și în anul acela la definitivat. Am fost însă respins. Pe motivul că „nu îndepliniți condițiile”. Iar la ce condiții nu îndeplinesc era scris: Nu se aprobă”. Titularizarea în învățământ nu mi s-a aprobat nici după ce, în 1978, la Universitatea din București, am obținut titlul științific de Doctor în Filologie. Astfel am funcționat ca profesor suplinitor la Școlile din comunele Bârsana, Strâmtura, Sarasău, Iapa, în Sighet la Școala nr. 2, la Liceul Pedagogic, la Liceul Industrial nr. 2, la Liceul Dragoș Vodă, până în 1991, la trei ani înainte de pensionare. Ca să-mi pot obține drepturile de a funcționa în învățământ, mi-am continuat pregătirea, am făcut cercetări, am publicat studii de lingvistică, literatură și istorie, am susținut numeroase comunicări științifice la diferite simpozioane, conferințe, congrese organizate de biblioteci, muzee, inspectorate școlare, universități și alte instituții. Pe parcursul carierei de profesor, am instruit și educat zeci de generații de elevi, dintre care sunt cercetători în diferite domenii, medici, preoți, călugări, ingineri, profesori, muncitori calificați. După mai mulți ani de munci grele și navete pe la diferite școli, au revenit urmările accidentului, fiind operat de mai multe ori. Am pe corpul meu 26 de tăieturi de bisturiu. Am avut probleme și cu ficatul, piatră la rinichi și colecist. Eram bănuat și de coxartroză. În ultimii șase ani, înainte de pensionare, n-am putut să fac nici un pas fără să mă sprijin puternic în baston, iar în ultimele luni nu puteam să merg nici până în bucătărie, la masă, mâncam în pat. În această situație, părintele protopop al Sighetului, Mihai Opreșanu, a venit la mine, m-a luat în mașină și, în ziua de 17 aprilie 1994,

m-a dus la Mănăstirea Rohia, unde a avut loc sfințirea întru arhiereu vicar a Prea Sfințitului Părinte Justin Hodea Sigheteanul. Atunci și acolo Dumnezeu a făcut cu mine minunea vindecării, minune pe care am trăit-o cu o spaimă de nedescris. La insistența episcopilor și a călugărilor am descris-o succint în broșura „O minune de la Mănăstirea Rohia”, apărută în 2004. Dar am descris-o abia după zece ani, dar și atunci cu teama că o folclorizez, că descriind-o o cobor de la nivelul ei tainic și sfânt, de revelație, la nivel de poveste. Părintele Mihai Opreșanu m-a ajutat și în alte situații grele. A fost un om deosebit. În calitate de prim episcop al Catedralei am fost alături de sfinția sa la zidirea, pictarea și la organizarea sfințirii Catedralei Ortodoxe din Sighetu Marmăției, Cu toate greutățile prin care am trecut, am făcut cercetări și am scris cărți, studii și articole. Pe unele am reușit să le public, altele se află în manuscris, iar altele în proiecte.

-Dacă ar fi să enumerăm titlurile cărților sau al studiilor ori articolelor publicate de dumneavoastră în numeroase reviste , broșuri și ziare din țară, am ocupa două pagini de ziar. Până vom vorbi despre opera dumneavoastră, îngăduiți-mi să vă urez în numele meu și al colegilor de la „Graiul”, multă sănătate și un călduros La MULȚI ANI, acum, când împliniți venerabila vârstă de 78 de ani!

Florentin NĂSUI, Graiul Maramuresului